

ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА НАЦІОНАЛЬНУ СВІДОМІСТЬ УКРАЇНЦІВ

Актуальність дослідження. Події кінця 2013 – початку 2014 р., які в публіцистичній і науковій літературі здобули назву «Революція гідності», справили значний вплив на зміщення інститутів громадянського суспільства та формування національної самосвідомості. «Революція гідності» засвідчила нові зсуви в суспільній свідомості, які, по суті, визначили цивілізаційний вибір України. У ході громадських виступів відбувся не лише злам кланово-олігархічної структури політичної влади, але й докорінна трансформація політичної та правової свідомості. Також, Революція Гідності продемонструвала, що в Україні інтенсивно відбувається формування української національної ідентичності та громадянського суспільства. Тому осмислення впливу «Революції гідності» на національну свідомість українського соціуму є дуже актуальним.

Проблемою дослідження національної свідомості займалися такі науковці як : М. Головатий, В. Жмир, Г. Касьянов, А. Колодій, С. Кримський, В. Лісовий, М. Михальченко, І. Надольний, М. Пірен, М. Попович, Ю. Римаренко, В. Смолій, П. Ситник та ін.

Мета дослідження: соціально-філософське переосмислення людських цінностей під впливом Революції Гідності.

Завдання дослідження: проаналізувати вплив «Революції гідності» на національну свідомість українських громадян.

Об'єкт дослідження: людина, її національна свідомість як важливий чинник державотворення.

Предмет дослідження: особливості та специфіка формування свідомості українців під впливом Революції Гідності.

Поняття національної свідомості має великий філософський зміст та важливе практично-наукове підґрунтя для розвитку і становлення будь-якої нації світу. Що собою являє поняття «національна самосвідомість»?

А. Фрідріх дає наступне визначення : «Національна свідомість – це складне соціально-психічне утворення особистості, що є самоусвідомленням причетності до нації, готовності сумлінно й творчо працювати на благо Вітчизни, зміцнювати єдність свого народу Українську державу» [6, с. 6].

У людини з розвиненою національною свідомістю гармонійно поєднуються три певних моменти: здатність усвідомлювати сутність нації, з якою вона себе ідентифікує; надання важливого значення тому, як ставляться до неї, до її нації інші національні спільноти; усвідомлення того, що кожна нація є джерелом розвитку усіх інших націй, що разом складають людство [4, с. 248].

Без сумніву, події кінця 2013 – початку 2014 рр. відіграли фундаментальну роль у становленні громадянської української нації, а саме: Революція Гідності пробудила національну самосвідомість у громадян - вони почали пишатися тим, що є українцями. Люди усвідомили себе громадянами, які мають змогу впливати на перебіг подій у держав [2, с. 40].

Майдан знову навчив нас любити Україну, вірити в неї. Адже ще ніколи ми не були такими відданими Батьківщині, як тоді. Такими єдиними й сильними, щирими ідеалістами, готовими до самоорганізації й взаємної допомоги.

Упродовж Революції Гідності постала Людина, гідність якої була зневажена і яка вийшла з протестом проти неповаги до себе, до перш за все, особистих прав. Тобто українці прийшли вирішувати важливі проблеми всього народу. Українське «Я» стало самоусвідомленим. Європейський вибір, свобода, справедливість та людська гідність стали чіткими орієнтирами. Суспільство визначилося і зробило свій вибір. Тобто психологічне «Я» українського народу усвідомило свої потреби, і тепер перейшло до чітко визначених дій. Відкидаючи тривалу невизначеність та нерішучість, Революція Гідності утвердила вибір і волю народу.

Досліджуючи події кінця 2013 – початку 2014 рр., Т. Снайдер наголошує, що «Українські протестувальники не зробили того, що зробила б більшість із нас. Вони не розбіглися. Вони побудували свої барикади, стали на них і сказали, що готові віддати життя за свободу. Люди, котрі ризикували життям за цінності, відданість якими ми всі декларуємо; люди, що повернули велику націю від диктатури до демократії...» [5, с. 12]. Він підкреслює, що замість того, щоб відступити перед палицями та снайперським розстрілом, українці створили революцію. Поведінка народу стала зразком небаченої згуртованості, нескореності, завзятості й особистої сміливості [3, с. 37].

Україна і ми після Революції Гідності безумовно змінилися на краще. Ідеали, за які стояв Майдан, ще живі, а деякі цілі – здійснилися. Чимало українців почали більше цікавитися тим, що робиться у їхній країні, і не бояться висловлювати свою позицію. Тісі зими 2013-2014 років запустився механізм змін, якого потребували всі ми, і він досі не зупинився.

Також, хочу зазначити, що події Революції Гідності залишаються актуальними і дотепер, адже український народ не забуває своїх захисників. Яскравим прикладом є постанова, яку ухвалила Верховна Рада України, що визначає Революцію гідності одним із ключових моментів державотворення України та закликає розслідувати злочини, які скоїли під час революції. За дану постанову проголосували 295 депутатів. На мою думку, цим вчинком влада наголошує на важливості пам'яті про Героїв Небесної Сотні, на цінності мирних зібрань і неприпустимості сваволі; на визнанні європейських цінностей як фундаменту України.

«Урок відваги, який ви дали всьому світові в лютому п'ять років тому, змінив нас усіх. Україна показала, що варто бути сміливим і сповненим гідності, що героїзм може бути чимось більшим, ніж суто моральним заклик, що це може бути ключем до перемоги. Багатьом людям на світі, приниженим і поневоленим, ви дали найбільший дар – надію на те, що і для них, слабких сьогодні, настане день перемоги». Із промови Дональда Туска у Верховній Раді України 19 лютого 2019 року [7].

Революція Гідності залишила глибокий, визначальний і незабутній слід в свідомості кожного. Не в прийнятих документах – папір все стерпить, не в прізвищах лідерів – вони змінювалися і будуть змінюватися. Її ідеали, надії й рішення разуче змінили нашу ментальність, розпочали і продовжують формувати нашу нову політичну ідентичність.

Висновки. Отже, дослідивши теоретико-правові джерела, ми дійшли до наступних висновків:

1. Національна свідомість – категорія, сутністю якої є ідентифікація з певним народом, нацією. Провідна роль у процесі формування національної свідомості відводиться національній школі, в якій закладаються знання про мову, історію, культуру, традиції.
2. Революція Гідності призвела до кардинальних змін в українській суспільній та індивідуальній свідомості. Одним з феноменів Майдану стала трансформація ідентичності українського суспільства, тобто зміна уявлення про себе як на внутрішньому рівні, тобто уявлення про себе всередині суспільства, так і на зовнішньому, тобто уявлення про Україну у світі.
3. Після подій кінця 2013 - початку 2014 р., значно активізувався процес переосмислення правових цінностей та формування правової культури демократичного суспільства з наголосом на гуманізацію права, розбудови демократичних правових форм соціального співіснування. Відбулися якісні зрушення у владній еліті у бік встановлення ефективного громадського контролю за владою, зменшення (а в перспективі зникнення) тиску на засоби масової комунікації, забезпечення поступального розвитку громадянського суспільства.
4. Одним із важливих наслідків Революції Гідності є консолідація української політичної нації та формування загальноукраїнської ідентичності. Остання поступово набуває рис громадянської ідентичності, що передбачає не тільки усвідомлення себе громадянином країни, але й активну участь у її житті. Майдан і події, що відбулись після нього, продемонстрували високу самоорганізацію громадян, їхню готовність боротися із сусідом-агресором.

Список використаних джерел

1. Гай-Нижник П. П. Формування загальнонаціональної ідентичності українців в контексті сучасних викликів «Гілея : науковий вісник» 2015. Вип. 101. С. 474–481.
2. Киридон А. М. Євромайдан Революція Гідності: причини, характер, основні етапи «Історична пам'ять» 2015. Вип. 33. С. 17–32.
3. Кривошеїн В. В. Вплив Революції Гідності на політичну та правову культуру українського суспільства. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2016. № 2. С. 37-57 URL: http://nbuv.gov.ua/UjRN/vnuuaup_2016_2_5
4. Кулішенко Л. А. Національна свідомість крізь призму світоглядних позицій українців «Світогляд-філософія-релігія» 2011. № 1. С. 246-255. URL:<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39518/27-Kulishenko.pdf?sequence=1>.
5. Снайдер Т. Українська історія, російська політика, європейська майбутнє. Київ : Дух і Літера, 2014. 232 с.
6. Фрідріх А. В. Педагогічні умови формування національної самосвідомості студентів вищих педагогічних навчальних закладів: автореф. дис. канд. педагог. наук: спец: «Теорія і методика виховання» 13.00.07 Київ : 2006. 21 с.
7. Туск Д. Виступ у Верховній Раді від 19.02.2019р. URL: <https://portal.rada.gov.ua/>
8. Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації: монографія / Т. В. Гончарук-Чолач та ін.; за ред. проф. О. М. Рудакевича. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 338 с.